

**מזכרת**

**מהבר מצוה**

**של**

**התמים שניאור זלמן שיחי'**

**שם-טוב**

\*

**כד טבת תשס"ז**

\*

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושבע לבריאה  
קראון הייטס, ברוקלין

## פתח דבר

לזכרון טוב ליום הבר מצוה של התמים **שניאור זלמן שיחי**, הננו בזה לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחתנו, מקרוב ומרחוק, בתשורה זו הכוללת:

**לקט זכרונות על סב אבי הבר מצוה, הרה"ח ר' בן ציון ע"ה שם-טוב.**

א. **"פתיחה בדבר מלכות"**. דברי קדש של כ"ק רבותינו נשיאנו כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ וכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו אודות הרה"ח ר' בן ציון ע"ה.

ב. לקט **סיפורים** אודות הרה"ח ר' בן ציון ע"ה.

ג. אוסף **תמונות** של הרה"ח ר' בן ציון ע"ה, מתקופות מיוחדות.

ד. במדור **האנגלית**: לקט סיפורים נוספים בשפת אנגלית אודותו.

חומר ותוכן הקובץ נלקט והוכן ע"י אבי הבר מצוה הרה"ח ר' מנחם מענדל שי" שם-טוב ונערך ע"י הרה"ח ר' מיכאל אהרן שי" זליגסון.

\*

ויהי רצון שהבר מצוה שליט"א יגדל להיות חסיד ירא-שמים ולמדן מתוך הרחבה, ובקרוב ממש נזכה להבר מצוה דכל בני ישראל שליט"א - שלימות קיום המצות - בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

**משפחת שם-טוב**

-----  
מוצש"ק כ"ד טבת תשס"ז  
יום הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן  
קראון הייטס, ברוקלין

## פתיחה בדבר מלכות

דברי רבותינו נשיאנו אודות הרב החסיד ר' בן ציון שם-טוב ע"ה  
הסב של חתן הבר מצוה שליט"א.

### כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

"די<sup>1</sup> תמימים אין רוסלאנד האבן הנחת עצמותו, אט ווי בצש"ט וועלכער האט זיך מוסר נפש געווען בפו"מ, אויף א טובה טאן א אידן ניט נאר בגופו, נאר ער איז ארומגעפארן מיט א מסירת נפש בפועל ממש אויף א טובה טאן א אידן".

### כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

אזוי<sup>2</sup> ווי דאס (דער מאסר וגאולה) איז דאך פארבונדן מיט רוסלאנד, וואס דארט איז דאך געווען פארבונדן מיט דער ארמיי וואס דער בעל השמחה והגאולה האט אויפגעשטעלט. וואס ווי גערעדט פריער איז די פירותיהם ופירות פירותיהם זעט מען נאך עד היום הזה ביז וואנענט אז ס'קומען פון דארט ארויס קליינע קינדער וואס זיי זיינען זהיר בקלה כחמורה, ביז אין דקדוק קל של דברי סופרים.

אזוי אויך דער זמן המתאים אויף זינגן א ניגון מיט ווערטער אין רוסיש, ובפרט וואס ס'רעדט זיך מיט ארמיע אדמורא פון דעם רבי'ן נשיא דורנו פון דעם שווער. ובפרט נאך אז דאס איז פארבונדן וואס מ'האט אפגעדרוקט דעם קובץ אמירת תהלים אין שפת המדינה לזכר נשמת פון איינעם וואס האט זוכה געווען צו דעם ענין פון הגולה אשר הגלתה על הרבצת התורה, ר' בן ציון שם-טוב.

## לקט סיפורים אודות הרה"ח ר' בן ציון שם טוב

### בעבודת התפלה

מדי<sup>3</sup> יום ביומו הי' רבי בן-ציון יושב כשהוא מעוטר בטלית ותפלין, וכל כולו הי' שקוע בהתבוננות פנימית, ובתוך כך מפזם לו ניגון-עבודה חב"די ידוע, הוא הי' שופך את נפשו לה'. בקטעיה הנפלאים של ברכת "יוצר אור", המתארים את עבודת המלאכים לבוראם. אברכים רבים היו באים לשמוע את תפלתו, שהיתה נשמעת בערבות ובמתיקות, עד כדי כך ספירת מילה במלה, כמונה מעות.

### ההתקשרות לרבי

התקשרותו להרבי שליט"א, היתה מהמיוחדות. הוא הי' מוכן להקריב הכל, עד כדי מסירות נפש ממש, העיקר שהוראותיו הקי' של הרבי יבוצעו על הצד הטוב ביותר, הוא זה שייסד את "מכון לוי יצחק" באה"ק, מכון זה, (שאגב, קיים עד היום) מטרתו היתה להדפיס את שיחותיו של הרבי ולהפיצן בכל בתי הכנסיות. רבי בן ציון הי' מכתת את רגליו, בכל עש"ק, מבית כנסת זה לשמנהו ומחלק את שיחותיו של הרבי. הקור העז, כמו החום המחניק, לא מנהעוהו מלחלק מדי שבוע את שיחות הקי' של הרבי.

<sup>1</sup> ספר השיחות תשי"ה ע' 107.

<sup>2</sup> משיחת יב תמוז תשל"ה סיי"ב.

<sup>3</sup> כפר חב"ד גליון 247 ע' 33.

פעם אחת סיפר הרבי באמצע התוועדות, שישנו יהודי, שמסתובב כאן, מבחור לבחור, ומתחנן לפניהם שילמדו את השיחות המוגהות שיצאו לאור. קל לנו חנחש, שאותו "יהודי" אינו אלא רבי בן ציון. ואכן, לא לחנם הגדירו פעם הרבי בתואר "חי"ל".

### אהבת ישראל אמיתית

לאחרי שעמדנו במקצת על חסידותו בעבודת התפלה ובהתקשרותו להרבי, נוכל להבין במקצת גם מהיכן נבעה אהבתו לכל יהודי באשר הוא. אהבת ישראל אמיתית, שדוגמתה אין בות- הוא הי' מוכן למסור ממש את נפשו בשביל לעזור ליהודי. כל זה בשל החינוך הפנימי שקיבל בהיותו תלמיד הישיבה בליובאוויטש. וכמו שכתב לו כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ [אג"ק ח"ט ע' קפט]:

"הנה תלמידי התמימים וחסיד חב"ד המחונכים בחינוך פנימי והמתסרו בכל לבם ונפש לקיים כלל אשר מדריכים אותן הן בדרכי החסידות והן בדרכי חייהם הפרטים הביתיים במסירה ונתינה אן פארוואס ולא חפצו לדעת טעמו של דבר...הנה בחסדי השי"ת בזכות כ"ק אבותינו רבותינו הקדושים זי"ע הצליחו בכל עניניהם בגשם וברוח, ומאוד נהייתי מאשר הולך בדרך זה בתום לבב".

ר' ב"צ נשלח עיי' כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ למושבות אנ"ש, כדי לעזור להם בסידור פרנסתם בגשמיות. באותם ימים התעסקו מרבית אנ"ש במלאכת האריגה. משום שאת העבודה יכלו לעשות בביתם וממילא אם לא יעבדו בשבת, לא ירגיש בכך איש. ר' ב"צ הביא מטשקנט לסמרקנד חוטי אריגה והי' מוכרם לאנ"ש כדי שיוכלו להתפרנס די צורכם. תוך כדי עבודתו הבחין בדבר מוזר, אשר לא נתן לו מנוח. הוא ידע שרוב אנ"ש עובדים בעבודה זו, וחוט מאחדים, אין מי שניגש לקנות ממנו סחורה.

כאשר פגש ר' ב"צ באנ"ש מסויימים, שאלם מדוע אינם באים לקנות סחורה אצלו (שהרי ידע שגם הם עוסקים בזה), וענו לו: אמת ונכון הדבר שיש בביתם מכונת אריגה, אבל מכיון שאין להם כסף לשלם את הסחורה לפני הקנייה. לכן הם לוקחים מהאחרים בהקפה, עובדים כקבלנים, ומהרווח הם משלמים לסוחרים. כששמע זאת ר' ב"צ, יצא מגדרו. "מה? מכיון שאין לכם כסף אתם עובדים כקבלנים?" לא יהי' עוד כדבר הזה! תאמרו לכל אנ"ש. הוסיף ר' ב"צ, "שמהיום יוכלו לבוא ולקבל מלכתחילה חוטי אריגה בהקפה, ויעבוד כעצמאיים, וכשיהי' להם כסף ישלמו, אך אל ילחצו עצמם עוד!" אין צריך לומר שר' ב"צ, הפסיד ממון רב, משום שלא כל אנ"ש יכלו לשלם את הכסף שהיו חייבים לו, מחמת העוני, אבל בשל כך לא נמנע מלתת לאנ"ש בהקפה!

גם במוסקוואה, הקים ר' ב"צ בית מלאכה לאנ"ש, כדי שיוכלו לעבוד ולהתפרנס מבלי לחלל את השבת בבית מלאכה זה, היו מייצרים מזרונים, ועבדו בו רק שומרי שבת. שלוש שנים נשמר הדבר בסוד. משנודע הדבר לשלטונות, נאסרו שלשה אנשים מחברי בית המלאכה. והמפעל, כמובן, נסגר עיי' השלטונות.

אך ר' ב"צ לא התייאש, הוא הקים במוסקוואה עוד מפעל, לייצור סיכות ראש. כל אחד מהעובדים לקח לו את החומר הנצרך לייצור הסיכות, והי' עובר בביתו, כך נתאפשרה שוב שמירת השבת בקלות.

בעקבותו פעולות אלו, ואחרות, נאסר ר' ב"צ וגורש לסיביר, לשלוש שנים- שגם גם נשא אשה.

על התקופה שלפני מאסרו מספר לנו הרב א"א גרשוני, בספרו "קדוש השם" עובדא, שהי' עד ראייה לה:

בחרקוב נמצאה אז אחת מהמחלקות של ישיבת תומכי תמימים. כמה עשרות נערים למדו בבית כנסת אחד. גבאי בית הכנסת הוזמנו לג.פ. או. ונחקרו: מי מלמד את תלמידי הישיבה, מי תומך בהם וכדומה. בסיום החקירה נצטוו הגבאים שלא לתת לנערים להמשיך ללמוד בבית הכנסת.. הגבאים החלו לדרוש מאת מנהל הישיבה לעזוב את בית הכנסת שהם אחראים לו. הם אינם רוצים להסתכן.

המנהל סירב להיענות לדרישתם. אין לישיבה לאן ללכת. ר' ב"צ התייצב לימין המנהל. שניהם גייסו להם גם תומכים מבית מתפללי בית הכנסת, כדי להכריע בין הצדדים זומנה אספה כללית של המתפללים. הגבאים טענו שאין הם חייבים לסכן את חייהם למען הישיבה. לעומתם טענו המנהל ור' ב"צ, שאם על חייהם אין הם חייבים לוותר למען הישיבה, חייבים הכם בכל זאת לוותר על כבודם למענה. הם יכולים להתפטר מהגבאות, וכך הוחלט. אולם מי יבוא במקומם ?

גם לכך נמצאה עצה: ישיש אחד, מנכבדי בית הכנסת, הסכים לקבל עליו את הגבאות; בו לא ייגעו לרעה. הנערים הוסיפו ללמוד בבית הכנסת. עבר זמן קצר והנה בבוקרו של יום אחד הופיע בבית הכנסת ערקעס. ערקעס זה, הי' מראשי הג.פ.או. בעיר, הוא גם הי' מטפל בענייניו של ר' ב"צ. בבית הכנסת נמצתא באותה שעה גם ר' ב"צ, משראהו ערקעס פנה אליו ואמר: "הצלחת להרחיב את הישיבה".

בינתיים הצליחו נערים רבים לברוח מבית הכנסת. ערקעס פנה אל הגבאי וביקש ממנו לחתום שהוא מתחייב להמציא לו את כתובות הדירות של הנערים, הישיש היסס ולא ידע מה לעשות. ר' ב"צ לא הפליג, ובעמדו ליד ערקעס אמר לגבאי בקול תקיף: "אל תחתום! אינך חייב להמציא לו כתובות!"

קל להבין, כי ר' ב"צ הביא בחשבון, כי "חוצפתו" זאת לפני ערקעס עשוי לעלות לו ביוקר. ואעפ"כ לא התחשב בכך כעבור שבועות אחדים הוזמן לבוא אל הג.פ.או. ברור הי' לכולם, כי הפעם לא יחזור משם. הוא גורש לסיביר למשך שלוש שנים.

בחדר מאסרו, ישבו אתו יהודים אחדים, שנאסרו בגלל עבירות של גניבות וכדומה. יהודים אלו מיררו את חייו, הם היו מציקים לו, ומחזיקים אותו כעבד נרצע שלהם. אח"כ כשהשתחרר – לא רק שלא גמל להם ברעתם- אלא אדרבה, הי' שולח להם חבילות מזון ומכתבי ברכה ועידוד.. כזה הי' רב"צ, מסירותו לזולת היתה בלי חשבונות, הוא לא נרתע מאיש ולא פחד לעזור ליהודי. גם במצבים מסוכנים ביותר. על דרכו זו, יעיד גם הסיפור הזה:

פעם אחת ראה ר' ב"צ, מבעד לחלון ביתו, כיצד מפקד צבא לוקח את ר' שמעון שטילערמאן ע"ה, כדי לאסרו. ר' ב"צ ידע שיהודי זה השתמט מהצבא (עריק), ומכיון שאז היתה שעת מלחמה הי' מנצבו של ר' שמעון מסוכן כפליים. ר' ב"צ לא הרהר אף לרגע- הוא רץ לעבר המפקד, ובקריאות של 'שלום עליכם' התחבק והתנשק עם המפקד - בינתיים דרך ברגלו שלח ר' שמעון ברומזו לו שיברח. ר' שמעון הבין את הרמז ונשא את רגליו- וברח..

המפקד שהופתע מ'פגישה' חגיגית זו, שאל את ר' ב"צ לשמו כשענה, אמר לו המפקד "איני מכירך כלל".

## שמחת הבר מצוה של התמים שניאור זלמן שיחי' שם-טוב - כד טבת תשס"ז

נו - נענה לו ר' ב"צ- אינך מכיר אותי ? הרי אנו נלחמנו במלחמה הקודמת ביחד, כשכבשנו שם את הגבעה- אתה לא זוכר?! המפקד הסתכל שוב בר' ב"צ, ואמר "לא, איני מכירך". ואז יתפסי המפקד את ה'תרגילי' של ר' ב"צ. "עתה- אמר המפקד לר' ב"צ- תהי אתה ה'קרובי' במקומו!

אך גם כאן עמדה לו לר' ב"צ חכמתו. "הקשב" פנה ר' ב"צ להמפקד, "אתה מפקד גדול שלחם מלחמות רבות, ואף הגיע להשיגים מרשימים. ואילו אני זקן, שישב בסיביר, אי"כ, איך תוכל לבוא מפקד שלך ולומר לו שאדם זקן כמוני הצליח 'לסדר' מפקד גדול כמוך?!" באותם הרגעים שהרהר המפקד בזבה, הוציא ר' ב"צ כמה שטרות מכיסו, ואמר למפקד: "שמע-נא, שנינו צריכים לחיות, אם כן, קח ולך". ור' ב"צ תחב בידו של המפקד כמה שטרות- והמפקד נעלם.

לסיום נביא את סיפורו של הרה"ח ר' נתן ברכהן:  
זה הי' הזמן הכי קשה, מלחמת העולם השני, הרעב- ר"ל- פגע ברוב האוכלוסיה, ובתוכם בני ביתו של ר' ב"צ אשתו ע"ה, ויבלחט"א בניו שי', היו ל"ע- נפוחי כפן.

בתקופה זו, הייתי בבית רפואה שבועות מספר, כשיצאתי והתהלכתי ברחובותי של סמרקנד, פגש אותי ר' ב"צ, ובידו כפית קטנה ובה קקאו (כידוע, בתקופה ההיא, אנשים היו מחפשים פירורי לחם להחיות את נפשם), פנה אלי ר' ב"צ ואמר: הרי חולה אתה, הא לך את כפית הקקאו הזאת, וייטב לך".

### החסיד שעמד נחוש מול 'ערקס'

בחורף תרפ"ז, עברו התלמידים המבוגרים עם הצוות הרוחני מחרקוב לנעוול, ונותרו בה רק הצעירים. שנה לאחר מכן, חורף תרפ"ח, באו נציגי השלטונות לשיבה ועמם אחד מראשי הג.פ.או. שכונה "ערקס". רוב התמימים הספיקו להימלט על נפשם. אנשי המשטרה החשאית החליטו אפוא לנקוט בצעדי איום כנגד מארחיהם של התמימים.

בין ראשי הפועלים למען הישיבה היה הרה"ח ר' בנציון שם טוב, שהתגורר במשך זמן בעיר. הוא שהה בישיבה בזמן הביקור הבלתי צפוי, והוא לא נרתע. כאשר "ערקס" דרש מגבאי בית הכנסת, ר' מאיר משה מרקוביץ, את כתובות התמימים, פנה אליו ר' בנציון - למרות שהיה כבר "שרוף" בעיני השלטונות - ואמר לו: "אינך חייב להמציא לו כתובות".

כעבור שבועיים הוזמן החסיד הנועז לג.פ.או. ופסק דינו נחרץ: שלוש שנות גלות! על מקרה זה כתב אדמו"ר הרי"צ לפרופסור חבקין:

"בחרקוב קרה מקרה כזה: באחד מבתי הכנסת התקיים שיעור דת למבוגרים (למעלה מגיל 18), שלפי החוק הסובייטי מותר לעסוק בלימודי-דת, ואף על פי כן ביצעו נגדם פעולת כפייה, לא זו בלבד שיותר לא הרשו להם לעסוק בזה. אלא גם הלכו לאנשים שנתנו להם אכסניא ואסרו עליהם להניח לתלמידים לבתיהם בלילות, כדי להכריחם [את התלמידים] על ידי זה להתפנות משם" (אגרות אדמו"ר הרי"צ חלק ב' עמוד מא).

בעקבות כך, רוב התלמידים עזבו את חרקוב ועברו ללמוד בסניפים אחרים. רק מעטים נותרו ללמוד בעיר, עד קיץ תרפ"ט, או אז נסגרה הישיבה סופית. רק התלמודי תורה המשיכו לפעול על ידי ר' מרדכי אלינסון, כפי שמתאר הרה"ח ר' מאיר גורקאו:

## שמחת הבר מצוה של התמים שניאור זלמן שיחי' שם-טוב - כד טבת תשס"ז

"הרה"ח ר' מרדכי אלינסון החזיק תלמוד תורה בחשאי, במספר מסוים של ילדים בני עניים וכלכלם בכל צורכיהם, כדי להשפיע על ההורים שיתרצו למסור ילדיהם על ידו והשגיח בעינא פקיאח על המלמדים ועל התלמידים ועל הלימודים שיהיו מסודרים כראוי ונכון. ויהיה על טהרת הוקדש. בתלמוד תורה הזה, למדו חומש עם רש"י נביאים ראשונים וקיצור שולחן ערוך.

"כל הפחדים והאימים מאימת השלטונות, לבטל ולהשבית כל החיידרים מלימוד התורה, לא הפחידו אותו, ואזר כגבור חלציו בגבורה של תורה להחזיקה ולקיימה שלא תשכח חס ושלום מפי זרע ישראל".

בדו"ח של ועד הרבנים שייסד אדמו"ר הרי"צ, מדווח בשלהי שנת תרפ"ח, על מאתיים תלמידים שלומדים בחיידרים בחרקוב.

### "אור נוגה יופיע במושבי תלמידנו"

הרב אהרן תומארקין ע"ה, כיהן במשך שנים כרב הקהילה החב"דית בחרקוב, לאחר שכבר כיהן כרב בכמה מקומות בברית המועצות. כמשפיע הקהילה כיהן הרב שמואל בזפלוב הי"ד, שמונה לתפקיד זה על ידי הרבי הרי"צ.

במכתבו אל הרה"ח ר' שמואל מיכל טריינין, מחודש שבט תרפ"א, מספר אדמו"ר הרי"צ על בוגרי 'תומכי תמימים' ליובאוויטש אשר בזכותם "אור נוגה יופיע במושבי תלמידנו".

"ולמפת יהיו אחינו ותלמידנו...הרב ר' אהרון ש"י תומארקין בחארקאוו אשר לרגליו והשתתפות תלמידיו הרב ר' שמואל ש"י בעזפאלאוו, האירה חארקאוו ופנים אחרת היתה לה בחייה הרוחניים, בכל הבתי כנסיות לומדים שיעורים ת"ל ובשבת קודש חוזרים דא"ח" (אגרות קודש הרי"צ חלק ט"ו עמוד לה).

הרה"ח יהודה חיטריק (חתנו של הרב תומארקין) מספר, כי גם בשנים מאוחרות יותר, היו כמה חסידים, והוא בתוכם, שמסרו שיעורי חסידות בבתי כנסת בחרקוב, הן החב"דיים והן כאלו שלא.

תקופה מסוימת התגורר בעיר, גם החסיד הנודע הרה"ח יצחק הורביץ, המכונה ר' איצ'ה מתמיד. הוא הגיע לעיר בשנת תרפ"ט וכיהן כמשפיע לחסידי חב"ד בעיר. על כך מספר ר' יהודה חיטריק שהתגורר באותן שנים בחרקוב:

"ר' יצחק מתמיד, התאכסן אצל החסיד ר' מנחם מענדל דייטש. אצל ר' מנחם מענדל היה בבית מניין קבוע, ואנשי היבסקציה טענו שהיות שנתרבו המניינים, כעשרים או יותר, ואנשי המניינים עסוקים שם במסחר שחור כמו בזהב ודולרים - מסחר שאסור על פי חוקי הממשלה - על כן יתנו צו לסגור את המניינים ולאסרם באיסור חמור. ומי שלא ישמע בקול הצו, ייענש קשות.

"נסגרו אז כל המניינים, והם התקיימו רק בשבת קודש, וכמה מניינים התקיימו בחשאי גם בימות השבוע. ממילא נתרבו המתפללים בבתי כנסת הגדולים, גם בבית הכנסת "מצ'נאסקי שול" נתרבו המתפללים, שם התפללו באותה תקופה גם ר' איצ'ה מתמיד ור' מענדל דייטש".

ר' יהודה חיטריק העביר לר' איצ'ה את שרביט מסירת השיעורים שלו, וזה האחרון החל להשפיע מחסידותו ומידיעותיו לחסידי חב"ד בחרקוב.

בתקופת החורף, מידי מוצאי שבת, היו החסידים עורכים סעודת מלווה מלכה בביתו של אחד האברכים, סעודה שהייתה בעצם התוועדות חסידית. בסעודה זו, היה ר' איצ'ה מתוועד עם המשתתפים.

למרות השנים הבודדות בהן התגורר ר' איצ'ה בחרקוב, השפעתו היתה גדולה.

### **מלחמה חשאית ועיקשת**

במשך השנים סגרו הקומוניסטים את בתי הכנסת והמקוואות בעיר. בית הכנסת היחיד שנותר פתוח, הוא ה"מצינאסקי שול" - בית הכנסת הראשון. החסיד ר' יהושע אליהו וולוסוב שמר על בית הכנסת ועל המקווה שלצדו.

ר' יהושע אליהו נתן את תמצית דמו בשל כך. כל ימיו לא נח ולא שקט; תמיד היה טרוד ועסוק במצוות צדקה ובמעשים טובים. למרות שפרנסתו היתה בדוחק, הוא נתן צדקה ביד רחבה. לפרנסתו עבד כמורה להנהלת חשבונות ולרעייתו הייתה חנות קטנה בה מכרה מיני תופינים.

מספרים עליו, כי בעת שביקשו ממנו צדקה נחוצה, היה מרוקן את כיסו. בנוסף לכך היה מתגנב לחנות בשעה שזוגתו לא הייתה שם, ומרוקן את הקופה מבלי להשאיר פרוטה אחת ...

אחת המצוות החשובות שעשה, היה החזקת בית הכנסת והמקווה שעל ידו. השלטונות הקומוניסטיים הותירו בדרך כלל בית כנסת אחד בכדי להראות לעולם כי הם מתירים את טקס התפילה. אולם מידי פעם הדיכוי הלך והעצים. השלטונות ניסו לסגור בתואנות שונות גם את בית הכנסת האחרון של חרקוב, אולם ר' יהושע אליהו במלחמה חשאית ועיקשת, הצליח לבטל את כל המזימות.

על פעולותיו המיוחדות סיפר הרה"ח ר' מאיר גורקאוו:

"תמיד היתה לו עבודה ויגיעה רבה במרוצה על הפקידים והשלישים, ממכיריו ומיודעיו לפייסם ולרצותם. להשקיט ולהשתיק את המקטרגים והמשטינים על מקדש מעט הזה, כי אודות לאומנותו אשר היה מורה מומחה מובהק במשך שנים רבות, ללימוד הנהלת חשבונות, היו הרבה מהפקידים והשלישים תלמידיו. מפעם לפעם היו צריכים את עזרתו להיחלץ מבעיות בחישוב החשבונות הנצרכים להם, לכן הוא מצא חן בעיניהם למלא בקשתו."

הוא גם דאג לכסות את הוצאות בית הכנסת והמקווה. כיוון שלא רצה להכביד על המתפללים, שלא לגרום חס ושלוש להמעטת המתפללים, נמנע היה מלבקש מהם תרומה כספית. מכיוון שבית הכנסת היה עתיק ביותר, רצו השלטונות להרוס את בית הכנסת בתואנה כי הבניין רעוע. ר' יהושע אליהו עמל אפוא לגייס מימון לשיפוצים על מנת שלא ייהרס.

המצב הלך והחמיר. השלטונות הדקו את רדיפותיהם כנגד החסידים. בערים רבות בוצעו גלי מעצרים כנגד חסידי חב"ד, דבר שכמעט לא היה בחרקוב.



## שמחת הבר מצוה של התמים שניאור זלמן שיחי' שם-טוב - כד טבת תשס"ז

בתשרי תרצ"ט הגיע לעיר 'מוסר' לבוש בבגדי חסיד. הוא ביקר בבית כמה מהחסידים שלא חשדו בו, ביניהם הרה"ח ר' מאיר גורקאוו, הרב אברהם ברוך פבזנר והרה"ח ר' נחום יצחק פינסון. ה'מוסר' פגש בבוקר את ר' צמח גורביץ בעת שהגיע למקווה, והוא נעצר מיד .

במוצאי שושן פורים נעצרו שלושת החסידים אצלם ביקר. ארבעתם נשלחו לגלות. שניים מהם - ר' מאיר גורקאוו ור' צמח גורביץ - שבו מהגלות והשניים האחרים - ר' אברהם ברוך פבזנר ור' נחום יצחק פינסון, נפטרו בהיותם בגלות, הי"ד.

### 400 יהודים הורעבו למוות בבית הכנסת

לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה נמנו בחרקוב למעלה ממאה ושלושים אלף יהודים, כשישית מאוכלוסיית העיר .

בקץ תש"א, כאשר הגרמנים החלו להתקרב לעיר, החלה מנוסה גדולה לכיוון אסיה התיכונה. רבים מחסידי חב"ד אף הם נמלטו לסמרקנד .

הרב נחום קפלן, משפיע קהילת חב"ד בלוד שהתגורר בילדותו בחרקוב, מספר על אפיזודה שסופרה במשפחתו :

"היה זה במוצאי שבת, אבא הרב אלימלך (מייילך) קפלן סיים לעשות הבדלה, ואז נשמע קול נפץ אדיר ואחריו רעש נורא. בניין רב-קומות שניצב ליד בתינו, קרס לחלוטין. אימא נבהלה עד עמקי נשמתה. היא לקחה אותי ואת אחי ברוך והכניסה אותנו מתחת לכרים וכסתות. אבל אבא היה רגוע, וניגן כהרגלו את הניגון 'המבדיל בין קודש לחול'. בראותו את אימא מבוהלת, אמר לה ברוגע כי הכל תלוי ברצון ה', ואם הוא רוצה שניוותר בחיים, הרי שכך יהיה.

"לאחר זמן אבא גוייס לצבא, בעוד שאימא ושני ילדיה הקטנים ברחו לסמרקנד. בנסי נסים הצליח אבא לברוח מהצבא ולהתאחד עמנו ."

הרה"ח ר' ישראל לוי' ע"ה והרה"ח ר' מיכאל טייטלבוים, היו באותם ימים אברכים צעירים שהתגוררו בעיר, וחוו את התקרבות החזית לביתם. על כך מספר ר' ישראל לוי' :

"כשהתחילה המלחמה, רצינו אני ומיכאל להשתדל להשיג ניירות ולעזוב את חרקוב ולברוח, אבל לא שמעו לנו ואחר כך היה קשה. באו הימים הנוראים, אני ומיכאל והחסיד הזקן ר' אברהם קצנלסון החלטנו לחכות עד אחרי שבת בראשית, ולא לנסוע במשך חגי ושבתות חודש תשרי. כולם כבר נסעו ונשארנו רק אנחנו, ועוד כאלו שמרוב התמרמרות על השלטון הקומוניסטי רצו להישאר אצל הגרמנים .

"הגרמנים הפציצו את חרקוב, ואני ומיכאל היינו בבית אחד, ונשותינו והבן שלי היו בבית אחר. בלילה הזה היתה הפגזה הכי גדולה. איפה שהיינו היה בית גבוה, וחציו קרס. זרם החשמל פסק לפתע. בלילה שמענו כיצד מקבצים הרוגים.

"באמצע ההפצצות כתבנו פ"נ לרבי. כשנגמרו ההפצצות יצאנו והלכנו לראות האם משפחתנו עודנה בחיים. קראנו להם בשם, והנה ברוך השם חיים.

## שמחת הבר מצוה של התמים שניאור זלמן שיחי' שם-טוב - כד טבת תשס"ז

"אחרי שבת בראשית החלטנו, על פי דרישת זוגתי איטא דבורה, לנסוע מחרקוב, וגם הרה"ח ר' אברהם נסע עמנו"...

ימים ספורים לאחר מכן, ביום חמישי, ב' במר-חשוון תש"ב, כבשו הנאצים ימ"ש את חרקוב, ושיכנו בה את מטה הארמיה השישית של הצבא הגרמני. מאז הפכה העיר להיות נתונה לממשל צבאי עד סיום המלחמה.

כעבור עשרה ימים הודיע הממשל הצבאי על חלוקת מנות מזון דלות לאזרחי חרקוב. ליהודים הוקצו רק ארבעים אחוז מהמנות שהוקצבו לכל תושבי העיר. כל אחד מהאזרחים היה זכאי ל-150 גרם ליום, ואילו ליהודים 60 גרם בלבד.

מידי יום נלקחו נחטפו אזרחים ברחובה של עיר, רובם היו יהודים, ובהתאם להוראות של מפקדת העורף של גיס דרום, החטופים נורו או נתלו.

בערב חנוכה, בו מתכוננים היהודים להאיר את חשכת הגלות, פורסמו מודעות בחתימת המושל הצבאי של העיר, בהן נצטוו היהודים להתרכז תוך יומיים בצריפים של בית החרושת לטרקטורים. צריפים אלו היו רחוקים מהעיר 12 ק"מ. בכדי להטיל אימה על היהודים ולאצם להתייצב, החליטו הנאצים להוציא להורג מיידית כמה מאות יהודים.

כארבע מאות יהודים הוכנסו בכוח לבית הכנסת החב"די "מצ'נאסקי שול". בית הכנסת נסגר וננעל מבחוץ כשמסביבו חיילי הזונדרקומנדו שהשג'חו שאף יהודי לא ימלט. הם לא הרשו להכניס אוכל, וגם חימום לא הופעל. הקור העז היה קשה ביותר, והיהודים שכבר כמה חודשים אכלו מנות-רעב, התמוטטו בזה אחר זה עד האחרון בהם.

בניין בית הכנסת כבר אינו, רק קיר אחד נותר ממנו ועליו הוצבה מציבה ובה עדות אילמת בשפה הרוסית למה שאירע במקום בו התפללו יהודים שנים רבות, במקום בו אמר הרבי הרש"ב מאמרי חסידות ותלמידי התמימים למדו נגלה וחסידות:

"כאן, בבניין בית הכנסת לשעבר, ב-16-14 בדצמבר בשנת 1941 הנאצים-פאשיסטיים, הכובשים, כלאו למוות מתוך סבל מקור ורעב 400 מיהודי חרקוב חולים, זקנים וילדים".

בשנים האחרונות הוצבה מציבה עם נוסח מעודכן בעברית וברוסית:  
"בסוף דצמבר 1941 הושמדו כאן, בבית הכנסת, על ידי הצורר הנאצי למעלה מ-400 יהודים: זקנים, חולים וילדים".

### הגטו

יהודי העיר הגיעו אפוא לבית החרושת לטרקטורים, שם הוכנסו לצריפים שלא היו בהם אף לא תנאים מינימליים. הצריפים היו ללא חלונות ודלתות, וכמובן חסרי חימום - כל זאת בתנאי החורף הקשים של שנת תש"ב, אחד החורפים הקשים ביותר שחוותה ברית המועצות.

בכל צריף נדחסו יהודים רבים בצפיפות איומה. נאסר להכניס להם מים או מזון. בלילות היה אסור לצאת מהצריפים. כתוצאה מכך, מאות נפטרו מקור, מחלות ומרעב.

שלושה שבועות אחרי הקמת הגטו הנורא הזה, הוחל בחיסול יהודי חרקוב. ביום הראשון

נקראו 'מתנדבים' לנסיעה לעבודה בפולין ובערי אוקראינה. כשמונה-מאות איש התייצבו בתקווה לשפר את תנאי חייהם. אלו הובלו במשאיות לבורות שהוכנו בגיא דרוביצקי הסמוך ושם נרצחו. בימים שלאחר מכן הובלו היהודים במשאיות וברגל ואף הם נרצחו באותו גיא. חלקם נרצחו ביריות, וחלקם במשאיות גז.

לפי עדות של קצין מודיעין של הארמיה השישית, הוא שמע מפי בלובל, המושל הצבאי בחרקוב, כי בעיר זו נרצחו 21,685 יהודים. מספר זה כולל את כל הנרצחים מראשית הכיבוש ועד טבת תש"ב, מועד חיסולם הסופי של יהודי העיר.

**דברי הערכה<sup>4</sup> לכבודו של ר' בנציון שם טוב לרגלי פטירתו, כפי שנרשם ע"י החסיד ר' שניאור זלמן ע"ה יפה ממנשסתר, אנגלי':**

בשבת קדוש, ה' תמוז – ידדנו היקר והטוב, הרב בן-ציון שם טוב עבר לעולם שכולו טוב.

הרב שם טוב הי' אדם מיוחד במינו, דוגמה ומופת של חסיד ליובאוויטש אמיתי. הוא הי' חייל מסור ונאמן שביצע את ההוראות של הרבי ללא היסוסים וללא שאלות- באומץ, בשמחה ובמסירות נפש.

הוא שימש כשגרירו "הנודד" של הרבי בחו"ל, וייצג את ליובאוויטש באופן שהביא לה הרבה כבוד. התנהגותו המופתית, נחישותו ומסירות נפש שלו למען יהודים בכל מקום שהם, הגדילה לא רק את המוניטין שלו עצמו, אלא את המוניטין של כל תנועת ליובאוויטש.

הוא ראה רק את הטוב שבכל אדם. הוא הדגיש ושיבח את המדות הטובות שיש בכל אדם והתעלם מהסחרונות שלהם.

הוא הגיע לאנגלי' לפני 27 שנה (בשנת תש"ח)- יחד עם אשתו המסורה וילדיו – הישר מהמאסר הרוסי. הוא התגלה למחנה מאסר בסיביר משום שלימד תורה לילדים.

הוא הקים את ביה"ס החב"די הראשון בלונדון, עם שלושה תלמידים בלבד. וההתחלה הקטנה הזאת היתה היסוד לאימפריה הגדולה של ליובאוויטש כיום בבריטניה הגדולה. העבודה הגדולה שלו היתה מושתת על אהבה, התחשבות וסובלנות, אבל היא הצליחה בעיקר בזכות התמדתו ומסירותו, וכמובן- ההוראות וההנחיות שקיבל כל הזמן מהרבי.

שומרי המצוות העריצו וכיבדו אותו. אלה שלעת-עתה אינם שומרי מצוות אהבו אותו, בכל העולם היו לו ידידים.

בהונות רגליו היו מוכות קור, כתוצאה מהכפור האיום שסבל בסיביר. והוא הי' נועל מגפיים שיוצרו במיוחד בשבילו, אבל זה לא מנע ממנו ללכת אלפי קילומטרים, פשוטו כמשמעו, בשליחותו של הרבי. הוא הי' תמיד שמח ועליו, ותמיד ראה את הצד הטוב שבכל דבר.

לדוגמא: בתו הרבנית סודאק דיברה פעם בגלוי על הצער שלה בגלל היותו בסיביר. הרב שם-טוב נזף בה וציין שמג האויר הקר בסיביר הועיל מאוד לבריאותו- היתה לו אסטמה! המשיך הרב שם-טוב, גלות סיביר היתה עדיפה על שירות כפוי בצבא הרוסי.

<sup>4</sup> כפר חב"ד גליון 1148 ע' 24 ואילך.

## שמחת הבר מצוה של התמים שניאור זלמן שיחי' שם-טוב - כד טבת תשס"ז

רעייתו הבמונחה, מרת גודלה ע"ה, היתה אשה נפלאה. כשבעלה נשלח לגלות בסיביר, היא התלוותה אליו לשם מרצון, היא היתה אשה גדולה בעלת אמונה פשוטה. בכל רגע פנוי ישבה ואמרה תהלים.

הרב שם-טוב התייחס למשרדי כאל מטה ליובאוויטש במנצ'סטר. הוא תמיד מצא בשביל הרבה עבודה. הוא "שיגע" אותי עם רעיונות ותוכניות שנראו בתחילה לא מציאותיים. אבל במבט לאחור, איכשהו תמיד התברר שהרעיונות היו נפלאים.

יום אחד בשנת תשי"ט, הוא הגיע אלי פתאום עם רעיון שמסקנתו היתה- הוראה שאתקשר לחברת תעופה שהיתה משכירה טיסות לניו-יורק, ואזמין מטוס ל118 אנשים שיטוסו אל הרבי.

המושג "טיסת שכר" הי' מאוד לא מוכר באותם ימים. חשבתי שהוא מתבדח – לעתים קרובות הוא אהב לומר בדיחות – אבל כשראיתי שהוא עומד על שלו, החלטתי להרגיע אותו ואת המצפון שלי והתקשרתי לחברת התעופה.

כן, למזלנו הי' להם בשבילנו יום פנוי אחד. עכשיו נשאר לנו רק להשיג 118 נוסעים. בטיסה שלאחר מכן לקחתי את הרב שם-טוב יחד עם הקבוצה שלנו לברוקלין..

בלונדון היתה איזו ועדה שעסקה במיוחד בגיוס כספים לילדים מוגבלים. בתוך שנתיים הם אספו 10,000 ליש"ט ונתנו את הסכום לרב שם-טוב "למען ילדים מוגבלים בכפר חב"ד". כעבור שנים אחדות, משלחת מטעם אותה ועדה ביקרה בכפר חב"ד. הם פגשו את הרב שם-טוב וביקשו לראות את הילדים המוגבלים. כשאמרו לו שכולם נראים להם ילדים רגילים לחלוטין, הגיב הרב שם-טוב: "אה, נו, זיי קענען נישט צו גוט לערנען" (=הם לא יודעים ללמוד כל-כך טוב), תגובה אופיינית שלו..

הרב שם-טוב הוא שערך את ההיכרות הנישירה הראשונה שלי ושל רעייתי עם הרבי עום הרבנית. מבחינתנו, זה הי' ההישג הכי גדול שלו. תמיד נהי' אסירי-תודה לו על כך.

במשך השנים הוא הי' ידיד נפלא שלנו, שהי' מעוניין רק בטובתינו ודאג לבננו ר' אברהם ולמשפחתו כאילו היו כולים ילדיו.

הרבי איבד חייל נאמן, הרב שם-טוב נפל בעומדו על משמרתו, בעודו עסוק בביצוע השליחות של הרבי למען כלל ישראל.

בתקופה שלפני פטירתו הוא לא סבל מכאבים או ממחלה ארוכה, ולא היווה נטל על אף אחד. זה מה שהוא הי' מעדיף. הוא נפטר בארץ ישראל ונקבר בירושלים עיר הקודש. **יהי זכרו ברוך.**

שמחת הבר מצוה של התמים שניאור זלמן שיחי' שם-טוב - כד טבת תשס"ז



התוועדות הרבי לכבוד הפגישה עם אמו הרבנית לאחר עשרים ושנים שנה;  
פאריז, צרפת, חדש אדר תש"ז.  
הרב בן ציון שם-טוב נראה עומד מאחורי הרבי.

\*

Farbrenge, on the occasion of the Rebbe meeting his mother  
for the first time in 22 years; Paris, France, Adar 5707 (1947).  
Reb Benzion is seen standing (behind the Rebbe).

שמחת הבר מצוה של התמים שניאור זלמן שיחי' שם-טוב - כד טבת תשס"ז



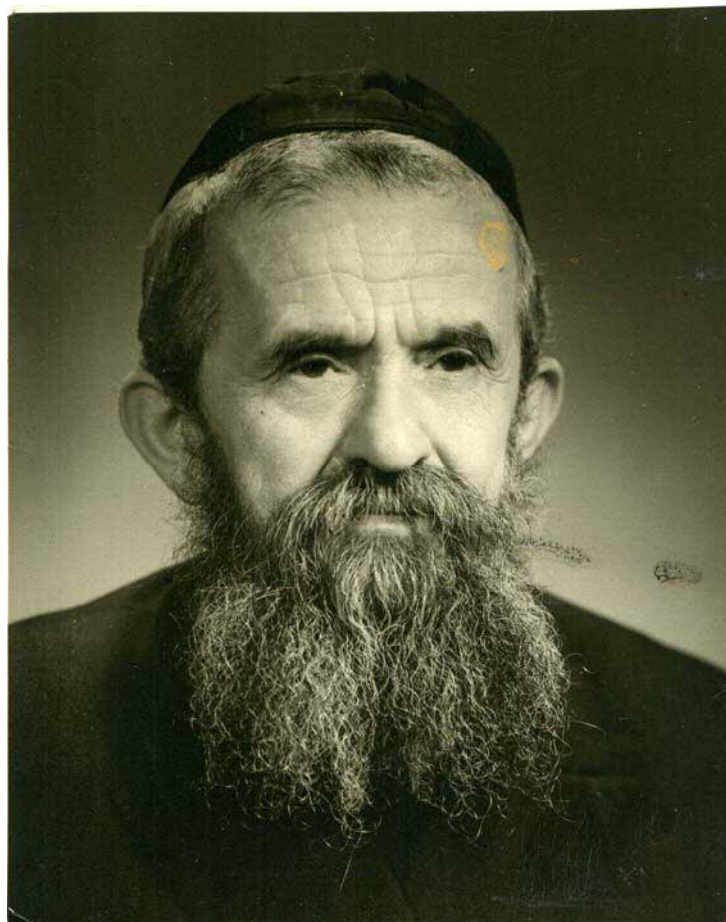
הרב בן ציון  
Reb Benzion



הרב בן ציון עם בני משפחתו ;  
הרב הענדל ליבערמאן נראה עומד בשורה העליונה שמאלה  
\*

Reb Benzion with his family;  
Reb Hendel Lieberman is seen at the top left

שמחת הבר מצוה של התמים שניאור זלמן שיחי' שם-טוב - כד טבת תשס"ז



הרב בן ציון בסיום תקופת שנות החמשים (למספרם)

\*

Reb Benzion in the end of 1950's



שמחת הבר מצוה של התמים שניאור זלמן שיחי' שם-טוב - כד טבת תשס"ז



הרב בן ציון רוקד בחתונת בנו הרב ישראל שיחי'  
ח"י אלול תשכ"א, מאנטרעאל, קנדה

\*

Reb Benzion at the wedding of his son, Reb Yisroel Shemtov,  
Chai Elul 5721 (1961), Montreal, Canada



שמחת הבר מצוה של התמים שניאור זלמן שיחי' שם-טוב - כד טבת תשס"ז



הרב בן ציון בהתוועדות יו"ד שבט תש"ל, כפר חב"ד  
בשידור חי - מהתוועדות הרבי - בפעם הראשונה

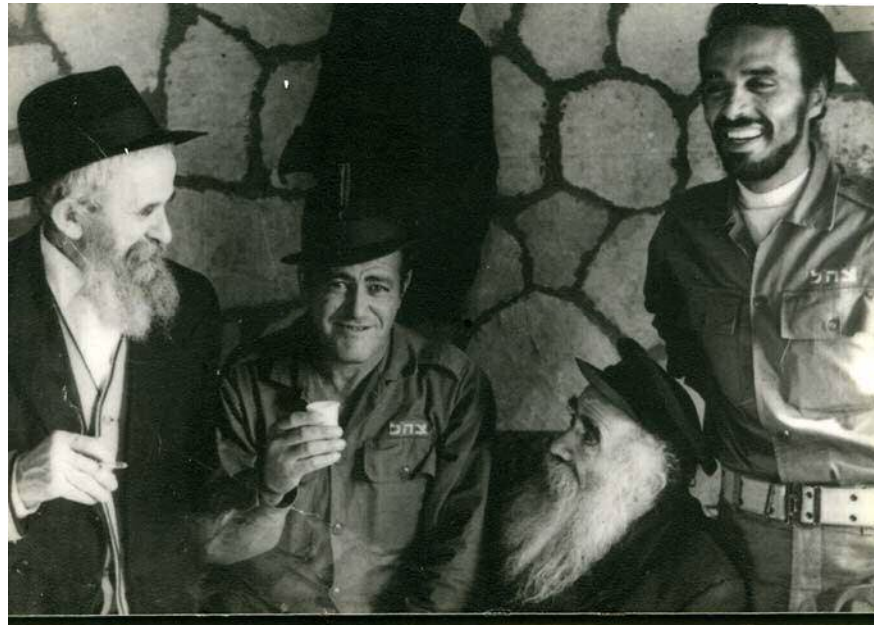
\*

Yud Shvat Farbrengen 5730 (1970), Kfar Chabad, Israel.  
Broadcast from 770 via hook-up for the first time

שמחת הבר מצוה של התמים שניאור זלמן שיחי' שם-טוב - כד טבת תשס"ז



הרב בן ציון עם הרב הענדל ליבערמאן ע"ה  
Reb Benzion with Reb Hendel Lieberman



הרב בן ציון עם הרב מענדל פוטערפאס באווירה מרגשת  
Reb Benzion with Reb Mendel Futerfas  
in a "warm" atmosphere

שמחת הבר מצוה של התמים שניאור זלמן שיחי' שם-טוב - כד טבת תשס"ז

### חנוכת הבית



הרב בן ציון קובע מזוזה בפתח הראשי של בית ליובאוויטש  
לונדון אנגליה

\*

Reb Benzion posting the Mezuzah at the entrance  
to Bais Lubavitch,  
London, England

## BS"D

*The following stories have been compiled by Hatomim Rabbi Avremel Raskin, from London, England in honor of his grandfather Horav Benzion Shemtov ob"m*

### Early Years

In Linen For Seven Years...	4
Off To Lubavitch .....	4

### Siberia

A Marriage in Siberia .....	5
Saved From The Ice .....	5
Only Shmura Matzos .....	5
Should I Run Away? .....	6

### Narrow Escapes

The "Beggar" .....	6
Neggel Vasser .....	7

### Even As A Refugee

Cheder in France.....	7
Cheder in England .....	7
The First Chabad House ....	8
Distributing Sichos .....	8

### Connection With The Rebbe

His Songs .....	8
A True Soldier .....	9
Shabbos Without Challoh.....	9
Travelling To The Rebbe .....	9

### A True Chossid

Daily Davening .....	9
Washing hands .....	10
Even In A Coma .....	10
In Gan Eden .....	10

### Helping Others

My 'Best Friend' .....	11
His House .....	11
To Save a Yid's Business ....	11
Businesses .....	12
The New Kettle .....	12
Two Sinks .....	12
Pram For 'Grandchildren' .	12

### Spreading Chassidus

Chinuch of his Children.....	13
His Occupation.....	13
On the Road .....	13
In Eretz Yisroel. ....	13

## Early Years

### In Linen for Seven Years

Reb Kasriel Shemtov and his wife Bassie, lived in a town called Druya, Byelorussia, near the border with Poland. Their first two children were born healthy. After this however, all children born to them died when they were very young. So the mother went to the Rebbe Rashab and beseeched him to give her a Brocha.

The Rebbe Rashab answered her: "You will have a son. Name him Bentzion, and he should wear linen for his first seven years. He will be healthy and live long." Indeed a son was born to them shortly afterwards, and they named him Bentzion. He wore linen for seven years and he grew up as a healthy Chassid.

### Off To Lubavitch

In those days there were a lot of Maskilim (non-religious activists) who would find their way into many Jewish communities. On the outside these people appeared to be Frum, but really they were quite opposed to Yiddishkiet, and would do what they could to discourage Jewish people from being Frum.

Setting up classes, they would ostensibly teach the boys about Yiddishkiet, would invent good marks on tests, and tell the parents how well their children were learning, but in truth they were teaching them values against Yiddishkiet.

Once the children were completely brainwashed by the Maskilim, they would tell the parents that they were sending the children to bigger Yeshivos, but really they were sent to universities.

The parents somehow found out what was really taught to the children only after they had already left home. By the time the boys returned home, they were completely against Yiddishkiet, and continued the infamous work of their teachers.

Reb Bentzion's mother, Bassie, feared for the spiritual welfare of the young Bentzion, so they had no choice but to send him to Lubavitch (which was quite a distance away).

Reb Bentzion was just a boy of thirteen when he travelled to Lubavitch alone. However, knowing that he would need money there, his parents made buttons out of pure gold and sewed them to his jacket so he could unstitch them and sell them.

## **In Siberia**

### **A Marriage in Siberia**

Reb Bentzion spread Torah and Mitzvos as much as possible, although he knew that the Russian authority was against this and he could be imprisoned.

After he was engaged to Esther Golda Futerfas the Russian caught up with him, and he was imprisoned in Moscow.

The officials wanted to send Reb Bentzion to Siberia. But he told them that he'd starve there for Pesach. So they gave him parole until after Pesach, after which he was sent off to Siberia.

Three years later his Kallah followed him there, to get married. For this Reb Bentzion needed a ring. A Shochet who was also exiled to Siberia had with him a silver spoon. He gave it to Reb Bentzion, who melted it into a ring.

After that (when he came out of prison) he continued teaching children Yiddishkiet and making Minyanim etc.

### **Saved From The Ice**

Once in early spring (when the ice starts melting), Reb Bentzion saw a child skating on the frozen river, when the ice cracked in the middle, and the child fell in.

Reb Bentzion rushed over to the boy and pulled him out of the water. Once the boy had recovered from the shock and cold, Reb Bentzion took the child home.

Reb Bentzion's wife, Esther Golda, was at home and she saw people cheering outside the house. She was quite concerned what could this be about. Someone noticed that she was anxious and came and told her that they were clapping because her husband had saved a boy from drowning. The saved boy was the mayor's son! The mayor rewarded Reb Bentzion greatly.

### **Only Shmura Matzos**

Once there was a Yid, not a Chossid, who lived in Russia. One time he was "invited" by the dreaded police to come to them in a month's time. That night it was hard for him to fall asleep.

Different thoughts went through his mind "*What do they want from me*", "*I might never come back after that*". Every night he would get more and more scared and would wake up in a cold sweat.

The night before the dreaded meeting he couldn't sleep. He was shivering and trembling, trying to say Tehilim. The next morning he entered the dreaded police station at the appointed time, shivering all over.

He was told that he would soon come be called in. The officer called him in with a smile and asked “Is it necessary for the wheat used for Matzo to remain dry and not get wet straight after being cut?” He thought something was suspicious around here. *“What accusations might he make out of this question?”*

So he asked outright: “Why do you want to know?” They answered him: “We have a prisoner (Reb Bentzion) who declared a hunger strike if he doesn't get these matzos which have to be kept dry. So that is why we called you.”

The Yid was amazed, he thought “I was not able to sleep or act normally at all for I was scared of what the police will do to me, and here a Chossid declares in front of the police that he will not eat until he gets perfect matzos, not only normal matzos but the most mehudar matzos!” Now he understood what a Chossid is.

### **Should I Run Away?**

When Reb Bentzion was in Siberia, he devised a plan to escape:

He would tell the people in charge that he was taking the train to go to the dentist (which was let's say three stops away), and instead of stopping there, he would stay on the train until it gets to China, and he would get off there, and hopefully the prison officials wouldn't realise until it was too late.

But he wouldn't do anything without consulting the Frierdiker Rebbe's (who was Rebbe then). Obviously he couldn't send a message by phone or by fax. But nor could he send a regular letter describing his plan, for then the Russian authorities would read it and keep an eye on him. So, via his wife, he sent the Frierdiker Rebbe the following query:

“I am learning Tanya, should I learn Perek Lamed Aleph?” [Chapter 31 of Tanya talks about the Yidden going out of Mitzraim. In other words: Should I escape?] His wife received the letter and forwarded it to the Frierdiker Rebbe. The Frierdiker Rebbe got the hint, and replied that "Perek Lamed is also good" [i.e., don't run away].

### **Narrow Escapes**

#### **The “Beggar”**

Once the secret police in Russia came to Reb Bentzion's house, to arrest him. But he wasn't home yet. So the policemen said “We'll wait for him in the living room.” And they were waiting for him for almost an hour.

Then there was a knock on the door. His wife, Esther Golda, ran to open the door. She opened the door slightly and saw her husband there. Not wanting him to be arrested, she thought of an idea: She took some bread crusts and shoved them to the “visitor”.

She went back to the living room, and the police asked who it was, and she answered "A beggar comes every second day to collect all our leftover food, so I gave him our leftover food." Meanwhile, Reb Bentzion realized who and why this "delivery" came, and so he ran away for safety.

### **Saved By Negel Vasser**

One<sup>1</sup> day, Reb Bentzion came home with a man who looked like a Chossid. However, his wife Esther Golda was suspicious about that particular man.

The next morning she noticed that he hadn't washed Neggel Vasser. She told her husband what had happened, and told him to run away along with all the Chassidim present, because he must have been an spy. Sure enough, the police came to arrest them all. However, by then they had all disappeared!

### **Even As A Refugee**

#### **Cheder in France**

After the Second World War, many Chassidim managed to escape Russia. Many of them, including Reb Bentzion, went to France. Reb Bentzion did not know French, but wanted Jewish children to learn Torah. So he approached a French speaking person and asked him to write a sign inviting children to learn.

He hung this sign from his neck, and many Jewish parents saw it, and decided to enroll their children in the new Cheder.

#### **Cheder in England**

Later the Frierdiker Rebbe told Reb Bentzion to move to England. Here he met with a new problem: In order to have a school, you need official permission, and you have to first show them your school. But the parents couldn't send their children to a non-official school.

So he bought chairs and tables and showed the officials his "school"(which didn't have any children yet). So the officials asked him where are the children, so he said that today they went on an outing. So he got official permission. Now he needed the children. Sweets (candies) and sugar were then still very scarce. Yet he found money to buy sweets despite their exorbitant price. With a packet of sweets in his pocket he went out and got children to come and learn Torah.

---

<sup>1</sup> Reb Bentzion would wait in the train-station, looking for Chassidim who were running away from the KGB to bring them to his house



### **The First Chabad House**

Reb Bentzion bought a house on 89 Cranwich Road where he set up the Lubavitch office. There he set up a Cheder for Jewish children who attended non-Jewish schools during the day. How did they teach children if Reb Bentzion couldn't speak a word of English?

He asked some nice local Yidden to knock on doors to ask for children to come and learn Torah. He got some English-speaking people to teach, and meanwhile his wife and children learned the language too. Many of the children that attended the Cheder became Frum, and some are now Shluchim, bringing Yiddishkeit to further communities!

### **Distributing Sichos**

In those days, a photocopier would cost a lot of money. Reb Bentzion wished to distribute the Sichos of the Rebbe. So he would take a typewriter, put about ten sheets of very thin 'onion paper' and between them very thin sheets of carbon paper. In this way ten copies were produced at one time.

His daughter would teach in the Cheder, for which she would receive £2.50 a week. In those days it was a lot of money – equal to more than ten times that amount nowadays! First she bought shoes and a coat for herself and then decided to save up, not knowing what else to buy.

After a while she had £40.00 saved and Reb Bentzion asked her "Why don't you use all this money?" So she asked: "What shall I buy?" So Reb Bentzion answered "We need a copy-machine for the Sichos."

So they went to a company, and asked for a good copier. Reb Bentzion made his daughter feel very important. It took a while for the company to explain how the machine works. When it came time to pay they were told that it cost £80.00. So they paid off the rest bit by bit.

## **Connection with the Rebbe**

### **His Songs**

The song 'Mi Armia' consists of 5 verses and choruses, all in Russian. Reb Bentzion composed this song while he was exiled in Siberia. It describes how we are in the Rebbe's army, ready to fulfil the mission of spreading learning of Torah and keeping of Mitzvahs, knowing full well that many Chassidim friends and heroes may be caught. Nevertheless we are confident that ultimately we will succeed and overpower the NKVD as we follow the Rebbe's instructions. The tune is one of yearning and triumph, overcoming the enemies.

He wrote a second song "*Nissim Nissim*", in Yiddish.

### **A True Soldier**

Reb Bentzion was one of the first to recognise the greatness of our Rebbe. After Yud Shevat 5710, when the Friediker Rebbe passed away, Reb Bentzion encouraged Anash of London to send a *Ksav Hiskashrus* – a letter asking the Rebbe to accept the role of leadership. Indeed London was the first place to do this.

Reb Bentzion would never sit down in the Rebbe's presence. There is a famous photograph of a Fabrengen with the Rebbe in France, when he came to bring his mother, Rebbetzin Chana, to the USA. There you see Reb Bentzion standing behind the Rebbe.

### **Shabbos Without Challoh**

During the war, it was hard to get food. The government placed a limit upon how much bread each family could have. When Reb Bentzion saw someone hungry, he invited him to eat, saying Hashem will help.

One Friday there was nothing left, not even a crust of bread. So his wife Ester Golda boiled a pot of water (and called that soup). Just before Shabbos someone knocked on the door. He had brought a bag of rice just in time for Shabbos.

### **Travelling to the Rebbe**

In England, in those days, a plane ticket to America would cost about £200 pounds, which was six weeks salary on average.

Reb Bentzion wished to go to the Rebbe very much. So, he would save up money, and even though he was no millionaire, he managed to save the money to go to the Rebbe.

But often he would want to go without delay. A Mr. H Goodman saw the good work of Reb Bentzion, and decided to lend Reb Bentzion the money, which he could then pay off monthly for £50.

## **A True Chossid**

### **Daily Davening**

Reb Bentzion was a true *Oved*, and spent many hours each day Davening with great concentration. He would be one of the first to go to Shul, but did not daven with the Minyan. He would be careful to say (and encourage others to say) *Omen, Yehei Shemei Raboh* and follow with the Minyan, listen to *Krias Hatorah* etc. When in London, after the Minyan in "Lubavitch House" had finished Musaf on Shabbos, he would go to the Board Room (the nicest and quietest room in the

building) and daven there. He would come home for Seudas Shabbos at approximately 4 pm!

There was once a story his granddaughter (my mother) recalls which proves his concentration:

One weekday morning a letter arrived for Reb Bentzion. His granddaughter was asked to place the envelope in his room. She assumed that her Zaidy was not home, and so she ran upstairs noisily, singing happily. She opened the door of Zaidy's room and was surprised to see he was still there *Davening*. She felt terrible that she had disturbed Zaidy's *Davening*.

So she quietly placed the letter on his table, tiptoed out and carefully closed the door. A long while later (or so it seemed to her) Zaidy finished Davvening and came downstairs.

He asked if anyone had been in his room. He had seen the letter on his table, but did not notice anyone coming into his room!

### **Washing Hands**

Netillas Yodayim and Negel Vasser were crucial to him. When he lived in London a sink was set up in his room to allow him to wash and dry his hands carefully before he Davvened or learned.

### **Even in a coma**

Whilst in Eretz Yisroel for the purpose of spreading the Rebbe's Sichos, Reb Benzion was knocked over by a car. He fell into a coma from which he never woke up. At one point his yarmulke fell down, off the bed. Although he was in a coma, his hand moved off the bed and picked it up and replaced it on his head!

### **In Gan Eden**

In 5763, Mrs Esther Alpern, Shlucha of Brazil passed away. Naturally, her husband, Reb Shabse Alpern, was very upset. One night shortly after her passing, Reb Shabse had a dream.

He saw his wife entering a large and beautiful hall, which was brightly lit. He understood that this was Gan Eden. He saw her standing at the entrance of Gan Eden. Reb Shabse also recognised three Chassidim in the Hall of Gan Eden. The three were learning Chassidus together, and one of them was Reb Bentzion. Reb Benzion then noticed Mrs Alpern at the entrance, and got up to welcome her and bring her into Gan Eden.

## Helping Others

### My 'Best Friend'

Once Reb Bentzion saw a young Chossid being led away by a Russian policeman. Reb Bentzion was quite worried, thinking: "What will happen to him - he might even get sent off to Siberia!" Then Reb Bentzion suddenly had an idea:

He ran over to the policeman shouting "Hello Ivan! How are you? I haven't seen you for so long! What's doing? How are you managing?"

He started hugging and kissing the policeman. At the same time Reb Bentzion nudged the shocked young Chossid to run away.

"But who are you? I don't recognise you!" said the policeman. To which Reb Bentzion answered: "Don't you remember when we were in school, and in the army..." Reb Bentzion carried on like this until the other Chossid was well out of sight.

The policeman realised that his prisoner had escaped, so he became angry and started screaming at Reb Bentzion: "You made me lose my prisoner, you idiot! I would have gotten so much money! Now you made me lose it all! You're really going to get it now! I'm going to take you to court and I'm going to make sure you go to prison."

Reb Bentzion had no choice but to go along with the policeman. Whilst walking he reasoned with the officer: "Listen, if you report this incident then actually it will be you who will end up in jail, for you have released a wanted prisoner. I, on the other hand, can only be charged for mistakenly hugging an old friend". Reb Bentzion took out a bottle of Vodka and gave it to the policeman, who then dropped the whole case.

### His House

Whilst in Russia, Reb Bentzion preferred to live on the outskirts of a town, or the last house of a street. In this way, the neighbours would watch him less. Mrs. Kazen (now of Cleveland) remembers how when her father (Reb Elchanan Shagalow hy"l) was arrested, her mother gave her detailed instructions how to find the Shemtov home in another town. When she arrived, Reb Bentzion immediately found her a job, thus providing her with a means of income.

### **All to Save a Yid's Business**

There was a certain Lubavicher who had a business in making cloth handkerchiefs and tablecloths. He started losing money, because no one bought handkerchiefs from him. So Reb Bentzion bought dozens of handkerchiefs from him in order to save him from losing all his money!

### **Businesses**

In Communist Russia, it was vital to have an occupation in order to have money to buy food. The Communists did not want people to keep Shabbos, and organised places of work and schools to be open on Shabbos. One legal way in which people could earn a living was to take work home and do it in one's own home. Reb Bentzion would find these 'businesses'. He developed them and when he saw another in need of a job to be able to observe Shabbos, he willingly gave them this business.

### **The New Kettle**

Reb Bentzion was once in the home of a young couple and saw the housewife use the same kettle for hot Fleishig and later for milk. This bothered him greatly. He resolved this by buying the young couple another kettle and then explained the problem of using the same kettle to pour over Fleishig and Milchig foods or drink.

### **Two Sinks**

When in Kfar Chabad in its early years, Reb Benzion was concerned to see young housewives struggling with one sink for washing up milky and meaty dishes. When there were plans being drawn for building new apartment buildings in the Kfar, he strongly urged that the kitchens should be fitted with two separate sinks.

### **Pram for 'Grandchild'**

Reb Bentzion had a close friend by the name of Reb Dovid Bravman, who eventually settled in Kfar Chabad. Although some years younger, unfortunately Reb Dovid died very young, leaving a widow with five young daughters. Reb Benzion was in Eretz Yisroel when Reb Dovid's eldest daughter gave birth to her first child. Just as a grandparent normally buys basic equipment for the newborn, Reb Bentzion went and bought a pram (carriage) for the new grandchild of his friend.

## Spreading Chassidus

### Chinuch of his Children

Although this was very dangerous at the time, R' Bentzion made sure to hire a Melamed to teach his children. The children knew to hide their *Seforim* when they heard a knock at the door. Once when the children were learning about Moshiach, the Melamed explained that when Moshiach comes, even sweets (a rare treat) will be readily available. One son stood up excited and said: "The best thing about Moshiach's coming - when Moshiach comes I will run in the street and will proudly show the landlord and everyone else that we are learning Hashem's Torah." This was his greatest dream. This incident is described in the book 'Mindy Gets her Reward' - a collection of short stories written by R' Benzion's wife, Esther Golda Shemtov.

### His Occupation...

R. Bentzion spent his life spreading the light of Torah - setting up *Chadorim*, teaching Torah, finding ways for people to keep Torah and Mitzvos, strengthening their *Hiskashrus* with the Rebbe and learning Chassidus. He never missed an opportunity to do any of these. Every minute of his life was precious and used well. Some examples:

### On the Road

On the bus or train he would always try to sit next to a Yid and begin a conversation, in order to encourage them in the fulfilment of Torah and Mitzvos. His limited command of the English language did not deter him.

### In Eretz Yisroel

Once when visiting Eretz Yisroel, a security guard at the airport wanted to check that he had no weapons with him. Reb Bentzion was taken to a small room to be searched. He turned to the guard and said: "Quick let us put on Tefillin. Your friends are not watching and do not need to know anything!"

\* \* \*

לזכות הבר מצוה

התמים שניאור זלמן שיחי'  
שם-טוב

שיגדל להיות חסיד ירא-שמים ולמדן

\*

נדפס ע"י בני משפחתו שיחיו